

pachtovatelů a na škodu pachtýře. Znění dolarové doložky, obsahující oprávnění pachtýře k snížení pachtovného, kdyby nastalo zvýšení hodnoty československé koruny o 10% proti poměru, který uveden v odstavci jednajícím o důsledcích poklesu československé měny, jest jasné a nedopouští jiný výklad než ten, který jest tu zastáván. Je-li tomu tak, nerozhoduje to, co zjistil první soud výsledkem svědků Dr. Otakara H. a Oldřicha T., že se totiž při dohodování a vyjednávání o pachtovní smlouvě hovořilo, že pachtovné má mít co možná pevný podklad a že hodnota amerického dolaru byla považována za hodnotu neměnnou. Není proto žalobní nárok odůvodněn (srov. rozh. č. 14120 a 14304 Sb. n. s.).

N e j v y š š í s o u d obnovil rozsudek soudu první stolice.

D ů v o d y:

Jde o výklad měnové doložky, jejíž obsah je nesporný. Již z doslovu doložky je zřejmé, že měla sloužiti k ustálení plnění se strany žalovaného proti změnám, jež by v budoucnosti mohly nastati v hodnotě tuzemské měnové jednotky, kdyby totiž nastalo její znehodnocení a pokles, anebo zase zvýšení její hodnoty. Z výpovědí slyšených svědků je zřejmé, že se smluvci shodovali v tom, aby bylo plnění co možná ustáleno. Je tedy z doslovu doložky viděti, že stranám nešlo o jakékoli změny v relaci obou měnových jednotek, nýbrž že se chtěly vyhnouti právě jen těm změnám, jež by měly svůj důvod v tuzemské měnové jednotce, že jim tedy nešlo jen o nějaké prosté pravidlo k výpočtu pachtovného.

Jestliže tu však byla takováto souhlasná vůle smluvců, která byla vyjádřena také v doslovu doložky, nezáleží na tom, že byla změněna relace z důvodů, jež nemají svůj základ v hodnotě tuzemské měnové jednotky, nýbrž v hodnotě dolaru, o němž smluvci měli za to, že jest ustáleným a proto vhodným a spolehlivým měřítkem hodnot, anebo že se k tomu lépe hodí nežli tuzemská měnová jednotka. Je pravda, že doslov doložky byl ve prospěch obou stran, ale u obou byly předpokladem změny relace pramenící v tuzemské měnové jednotce. Že by k takovéto změně u této měnové jednotky bylo došlo k neprospěchu žalovaného, nebylo ani tvrzeno. Nenastal tedy pro žalovaného případ, podle něhož by se směl domáhati snížení pachtovného. Odvolací soud poukázal na rozhodnutí nejvyššího soudu č. 14120 a 14304 Sb. n. s., v nichž však byl doslov doložek podstatně jiný.

Čís. 16417.

Přijetí šeku dobrovolně odevzdaného povinným výkonnému orgánu, dostavivšímu se k provedení exekuce na svršky, povolené podle exekučního titulu znějícího na peněžitou pohledávku, není přijetím platů ve smyslu § 25, odst. 2, ex. ř.

Neodvedl-li výkonný orgán v takovémto případě částku šekem vybranou vymáhajícímu věřiteli, nezproštuje se povinný závazku exekučně

vymáhaného, a nemá nárok na vrácení částky proti vymáhajícímu věřiteli, třebaže byl exekuční titul dodatečně zrušen a výkonný orgán odsouzen pro úřední zpronevěru.

(Rozh. ze dne 22. října 1937, Rv II 155/36.)

Všeobecnému pensijnímu ústavu v P., nyní žalovanému, byla k vyřízení vykonatelné pohledávky 4.656 Kč s přísl. povolena proti povinnému (nynějšímu žalobci) exekuce na svršky. Dne 16. září 1931 se k žalobci dostavil výkonný orgán Vilém H. k provedení právě uvedené exekuce a žalobce mu dal dobrovolně před výkonem exekuce šek poštovního šekového úřadu, znějící na částku 4.728 Kč 80 h, v níž zahrnuty i exekuční útraty v částce 43 Kč 60 h. Výkonný orgán žalobci přijetí šeku řádně kvitoval, šek realizoval a peníze zpronevěřil, začez byl též 9. května 1932 rozsudkem krajského soudu trestního v B. odsouzen pro zločin podle §§ 181 a 182 tr. zák. Exekuční titul, podle něhož byla exekuce E XVII 2690/31 povolena, byl 11. listopadu 1931 výměrem zemského úřadu v B. na odvolání žalobcovo zrušen. Tvrdě, že mu proto přísluší právní nárok z důvodu kondikce podle § 1435 obč. zák., a dovozuje, že odevzdáním šeku, znějícího na 4.728 Kč 80 h, výkonnému orgánu při výkonu exekuce vyrovnal podle § 25 ex. ř. vymáhanou pohledávku a že zrušením exekučního titulu odpadl právní důvod žalobcova placení a oprávnění žalovaného podržeti přijaté placení, domáhá se žalobce na žalovaném Všeobecném pensijním ústavu zaplacení částky 4.728 Kč 80 h s přísl. Soud první stolice uznal podle žaloby. Důvod y: Žalobce opírá žalobní nárok o § 1435 obč. zák., podle něhož věci, které byly dány jako opravdový dluh, může ten, kdo je dal, žádati zpět od příjemce, když odpadl právní důvod je podržeti. Je tedy na žalobci, aby dokázal, že platil žalovanému, že placením byl žalovaný obohacen a že právní důvod placení odpadl. Ježto v souzené věci došlo k placení podle žalobcova tvrzení za exekučního řízení, musí žalobce dokázati, a) že platil výkonnému orgánu a b) že placením jemu platil vymáhajícímu věřiteli (žalovanému). Jest tudíž přeevším řešiti otázku, zda placení šekem výkonnému orgánu při výkonu exekuce je placením a zda výkonný orgán jest oprávněn přijímati placení vymáhané pohledávky šekem. Co do první otázky jest uvésti: Placení jest technický způsob převodu peněžní částky z majetkové sféry dlužníkovy do hospodářského stavu věřitelova. Šek jest zákonem upravený prostředek k placení (zák. č. 84/1906 ř. z.). § 20 instrukce pro výkonné orgány (výnosy ministerstva sprav. ze dne 12. července 1897 ř. z., č. 26 míř. věst., ze dne 10. května 1910, č. 9 m. v., doplněné výnosem ze dne 8. srpna 1926, Pres. 1526/26) zmocňuje výkonné orgány přijmouti před počátkem výkonu exekuce dobrovolné plnění dlužníkovy. Plněním dlužníkovým (v nejširším slova smyslu) jest rozuměti jednak placení peněžní částky, jednak plnění v užším slova smyslu (vydání věci atp.). § 12 uvedené instrukce omezuje výkonné orgány jen v tom směru, byla-li předmětem placení částka vyšší než 5.000 Kč. Je tedy dlužník oprávněn platiti šekem a výkonný orgán jest oprávněn přijmouti placení šekem. Výkonný orgán přijímaje žalobcovo placení, vydal žalobci podle § 21 uve-

dené instrukce stvrzenku o přijetí šeku. Zda žalobce exekučnímu orgánu skutečně platil, lze ovšem říci teprve poté, kdy poštovní šekový úřad šek skutečně výkonnému orgánu vyplatil, ale pak platil žalobce výkonnému orgánu již tehdy, kdy mu šek odevzdal. Správnost této konstrukce jest patrná z opačného případu, v němž by žalobce odevzdal výkonnému orgánu šek, který poštovní šekový úřad z jakéhokoliv důvodu odepřel vyplatiti, na př. kdyby žalobce neměl šekový účet a konto a t. d. V takovémto případě by žalobce již od původu vůbec neplnil. Podle § 25, odst. 2, ex. ř. jest exekuční orgán, jakmile ho dojde příkaz k provedení exekučního úkonu, zmocněn přijímati platy jménem vymáhajícího věřitele a vydávati o nich kvitance. Má proto takovéto placení účinky placení vymáhajícímu věřiteli podle §§ 1412 obč. zák. Od té doby, kdy byl Vilému H. dán příkaz k provedení mobilární exekuce u žalobce, byl podle zákona zmocněn přijmouti placení od dlužníka jménem vymáhajícího věřitele, a byl proto také ve vlastnosti výkonného orgánu oprávněn přijmouti od žalobce k zaplacení dlužné částky šek znějící na částku 4.728 Kč 80 h (rozh. č. 12473 Sb. n. s.). Placením dluhu výkonnému orgánu byl žalovaný proto obohacen na újmu žalobce, a to formálně i materiálně. Formálně tím, že povinný nemusí vymáhajícímu věřiteli zaplatiti znovu, a to ani tenkrát, kdyby výkonný orgán neodevzdal přijaté peníze vymáhajícímu věřiteli (rozh. č. 12473 Sb. n. s.). Ale i materiálně se žalobcovým placením žalovaný obohatil. Obohacení je zvětšení majetkového stavu nejen reální, skutečným vzrůstem (placením), ale i právní, vznikem pohledávky. Žalovanému vznikla žalobcovým placením a zpronevěrou přijatého placení výkonným orgánem Vilémem H. zákonná pohledávka vůči výkonnému orgánu jako dlužníku a státu jako rukojmímu a plátcí (§ 1 zák. č. 112/1872 ř. z.), kterážto pohledávka je pravoplatně zjištěna odsuzujícím rozsudkem krajského soudu trestního v B., jímž je soud podle § 268 c. ř. s. vázán. Ježto jest nesporné, že exekuční titul, podle něhož bylo žalobci placeno, zanikl, plyne z toho, co vyloženo, že žalobní nárok jest odůvodněn. **O d v o l a c í s o u d** zamítl žalobu. **D ů v o d y:** Rozhodující pro souzený spor jest jen otázka, zda byl žalovaný skutečně uspokojen tím, že výkonný orgán převzal šek a že jej realizoval, zda vymáhající věřitel odpovídá za to, že výkonný orgán částku, kterou dostal po realizaci šeku, zpronevěřil, či zda odpovídá za trestný čin Viléma H. povinný sám, t. j. nynější žalobce. Prvý soud jest toho názoru, že vymáhající věřitel byl tím, že povinný odevzdal šek výkonnému orgánu a že výkonný orgán šek realizoval, uspokojen a že jeho pohledávka byla tak zaplacena, a odvolává se na šekový zákon, § 25 ex. ř. a na §§ 12 a 20 instrukce pro výkonné orgány. Je pravda, že podle § 25, odst. 2, ex. ř. a § 20 instrukce pro výkonné orgány jsou výkonné orgánové oprávněni přijímati platy nebo jinaká plnění, které mají býti exekucí vymoženy, že dlužník jest plněním vykonaným podle § 25, odst. 2, ex. ř. výkonnému orgánu zproštěn naproti vymáhajícímu věřiteli, že tím dluh zaniká a že v takovémto případě za zpronevěření výkonným orgánem neodpovídá již dlužník, nýbrž věřitel. Žalobní žádost by byla oprávněna, kdyby dlužník plnil výkonnému orgánu, který se k němu k provedení mobilární exekuce dostavil,

t. j. kdyby byl při této příležitosti výkonnému orgánu zaplatil v hotovosti vymáhanou pohledávku. To se však nestalo. Prvý soud poukazuje na to, že šek je prostředkem placení a že placení šekem nutno kvalifikovati jako plnění v širším slova smyslu. Avšak to, co první soud označuje jako plnění v širším slova smyslu, není vůbec plnění ve smyslu § 25, odst. 2, ex. ř. Přijetí šeku výkonným orgánem by bylo plněním jen tehdy, kdyby byl exekuční titul zněl na vydání šeku, v souzené věci však nejde o takové plnění, protože měl povinný podle exekučního titulu plniti peněžitou pohledávku. Kdo platí šekem, neplní již tím peněžitý závazek, neboť placení šekem jest v zásadě poukazem; uspokojícím věřitele teprve tenkrát, když poukázaný dlužník skutečně zaplatí. Je-li odevzdán šek před realizací, jde pouze o postup pohledávky. Výkonný orgán ovšem šek nejen přijal a příjem potvrdil, ale i realizoval. Mylný je však názor prvního soudu, že by tím byl přijal plnění pro vymáhajícího věřitele podle § 25, odst. 2, ex. ř. Právo výkonného orgánu přijmouti vymáhané plnění jest omezeno na dobu výkonu exekuce a dobu přímo před jejím výkonem a povinný jest osvobozen jen tenkrát, přijal-li výkonný orgán plnění v mezích řečeného předpisu. Právo k přijetí plnění jménem vymáhajícího věřitele zaniká, vykonal-li výkonný orgán zájem na místě samém, nebo upustil-li od provedení exekuce, a to i tehdy, učinil-li tak, aniž přijal plnění. Přijal-li výkonný orgán později od povinného nebo od třetí osoby plnění, nepřijal plnění na místě věřitele v mezích svého oprávnění a nejde o plnění ve smyslu § 25, odst. 2, ex. ř. Tím méně může jíti o takovéto plnění, jestliže povinný pověřil výkonný orgán, odevzdav mu šek, aby jej realizoval a realizované částky upotřebil k uspokojení vymáhajícího věřitele. V takovémto případě jde výhradně o právní poměr mezi povinným a výkonným orgánem jako zmocněncem povinného a zpronevěra jde k tíži dlužníka. Výkonný orgán jest tu podle § 1012 obč. zák. povinen nahraditi zmocniteli škodu svým zaviněním způsobenou. Vymáhající věřitel jest osobou na smluvním poměru, odevzdáním šeku založeném, úplně nezúčastněnou a trestným činem výkonného orgánu vůbec nedotčenou. Vymáhající věřitel nebyl tudíž odevzdáním šeku výkonnému orgánu za účelem realizace uspokojen a nebyl ani uspokojen tím, že výkonný orgán šek skutečně realizoval. Vymáhající věřitel není tudíž obohacen a žaloba není právně odůvodněna.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Vývody dovolání se týkají jen skutkových nebo právních závěrů odvolacího soudu o tom, kdo měl býti nebo byl zpronevěrou výkonného orgánu H. poškozen, a z jakého právního důvodu žalobce svůj žalobní nárok vyvozuje. V té příčině jest dáti za pravdu odvolacímu soudu. Žalobce neprávem tu poukazuje na to, že prý dání šeku znamená prakticky v obchodních kruzích placení dluhu, a neprávem z toho dovozuje také další důsledky pro souzený případ. Právě právní bezpečnost, a to netoliko v zájmu dlužníka (exekuta) a vymáhajícího věřitele, ale

i v zájmu státu, který za výkonný orgán, pokud vystupuje ve funkci výkonného orgánu, syndikátně ručí, vyžaduje, aby byly příslušné předpisy v tom směru vydané dodržovány s celou přísností. Není rozhodující, lze-li říci o žalobci, že plně svou povinnost z formálně pravoplatného exekučního titulu platil dluh, či zda lze mít se žalobcem za to, že platil nedluh, když exekuční titul byl dodatečně zrušen. V obou případech záleží právě na tom, zda lze odevzdání šeku výkonnému orgánu klásti na roveň odevzdání hotovosti a tedy placení ve smyslu § 1412 obč. zák. Šek sice stejně, jako směnka nebo kterýkoliv jiný cenný papír znějící na řad, jest určen v hospodářském životě zpravidla k tomu, aby byla umožněna likvidace právních poměrů co možná bez placení v hotovostech, avšak přece jen nelze po právní stránce takové oběživé cenné papíry co do právních účinků s hlediska placení klásti na roveň zákoněmu platidlu, kterým jsou peníze. Dovolatel sám přichází k tomuto důsledku, když ukazuje na to, že výkonný orgán musil teprve šek realizovati a tak si obstarati hotové peníze, že tedy musil provésti určité právní jednání — které, kdyby se byl chtěl zachovati podle předpisu, by byl měl provésti sám žalobce — k tomu účelu, aby výkonnému orgánu odevzdal peníze. Toto právní jednání nevykonal výkonný orgán H. jménem vymáhajícího věřitele, nýbrž jako pomocník, nebo zmocněnec, nebo posel žalobcův, a to nikoliv za exekučního řízení, nýbrž teprve dodatečně. Tím ovšem není vyloučeno, že trestní soud mohl jej uznati vinným úřední zpronevěrou; to však nemá význam pro právní posouzení sporu, o nějž tu jde. Otázku, kdo měl býti anebo kdo byl skutečně poškozen, směl pro tento spor řešiti civilní soud samostatně s účinkem mezi zúčastněnými stranami. Podle toho, co bylo řečeno, správně uznal odvolací soud, že škoda vzešlá z žalobcova postupu, který se nesrovnává s platným předpisem, jde zatím na jeho vrub. Odvolací soud správně posoudil a vyložil § 25, odst. 2, ex. ř., zejména v tom směru, že se jiné plnění, o němž se tam mluví, týká vykonatelných nároků na nepeněžitě plnění, o jaké tu nešlo. Bezvýznamné je to, co dovolatel vykládá o tom nebo dovozuje z toho, že nešlo o zpronevěru šeku. Je tedy správné, uvádí-li odvolací soud, že by žalobě bylo lze vyhověti jen tenkrát, kdyby byl žalobce dbal předpisů a odevzdal výkonnému orgánu hotové peníze.

Čís. 16418.

Zaměstnavatel, který dal zaměstnanci zvláštní příkaz k nebezpečné jízdě motorovým vozidlem, ježto byla jízda pro náledí spojena se zvlášť zvýšeným nebezpečím, přes varování řidiče vozidla a zdráhání se zaměstnance, odpovídá zaměstnanci podle § 1014 obč. zák. za škodu, která jej postihla při automobilové nehodě nastalé smykem po náledí.

(Rozh. ze dne 22. října 1937, Rv II 367/36.)

Žalobkyně se na žalované domáhá zaplacení 20.000 Kč na bolestném, náhrady nákladů na pomocnici v domácnosti v době nemoci a léčebných